

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energiemarkt en
Innovatie

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 27 november 2017
Betreft Beantwoording van schriftelijke vragen over de concentratie van
broeikasgassen in de atmosfeer

Ons kenmerk
DGETM-EI / 17183375

Uw kenmerk
2017Z14589

Geachte Voorzitter,

Hierbij stuur ik u de antwoorden op vragen van het lid van Raan (PvdD,
ingezonden op 2 november 2017, 2017Z14589) over de concentratie van
broeikasgassen in de atmosfeer.

1

Kent u het rapport van de World Meteorological Organization (WMO), waaruit
blijkt dat ondanks de huidige inspanningen de concentratie van broeikasgassen in
de atmosfeer nieuwe recordhoogtes heeft bereikt (in één jaar tijd van 400 ppm
naar 403.3 ppm)?¹

Antwoord

Ja.

2

Kent u de publicatie van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), waaruit
blijkt dat het regeerakkoord slechts de helft van de klimaatdoelen binnen bereik
brengt?²

Antwoord

Ja, ik ken deze publicatie.

3

Wat is uw reactie op de bevinding dat Nederland daardoor ver boven de
doelstellingen (maximaal 2 °C en streven naar 1,5 °C temperatuurstijging) van
het Akkoord van Parijs gaat uitkomen? Deelt u de mening dat het niet halen van
de doelstellingen uit het Akkoord van Parijs onacceptabel en levensgevaarlijk is?
Kunt u een reactie geven voor zowel de bevindingen van het PBL als het WMO?

Antwoord

---

¹ <https://public.wmo.int/en/media/press-release/greenhouse-gas-concentrations-surge-new-record>

² <http://www.pbl.nl/nieuws/nieuwsberichten/2017/analyse-regeerakkoord-maatregelen-brengen-helft-klimaatdoel-in-zicht>

Het kabinet ziet het als haar plicht om er alles aan te doen de doelstellingen uit het klimaatverdrag van Parijs te realiseren. Voor een reactie op de bevindingen van het WMO en PBL, verwijs ik respectievelijk naar de beantwoording van vraag 4 en vraag 7.

4

Leiden de conclusies van het WMO voor u, net als voor de Verenigde Naties, tot een hernieuwd en versterkt gevoel van urgentie?

Antwoord

De urgentie die het kabinet voelt komt duidelijk naar voren uit het regeerakkoord, waarin klimaat- en energiebeleid een prominente positie inneemt en voor het beperken van broeikasgasemissies ambitieuze doelstellingen zijn geformuleerd.

Het WMO maakt in hun analyse een onderscheid tussen CO₂-uitstoot en CO₂-concentratie. CO₂-uitstoot is de CO₂ die wordt uitgestoten, terwijl CO₂-concentratie de hoeveelheid CO₂ in de atmosfeer betreft als gevolg van de interactie tussen verschillende (natuurlijke) processen.

De sterke toename van de CO₂ concentratie is – zoals de WMO zelf aan geeft - vooral het gevolg van natuurlijke fluctuaties in het klimaatsysteem (onder meer als gevolg van El Niño). Dat neemt niet weg dat het van groot belang is om de emissies van CO₂ mondiaal terug te dringen om de Parijs doelen te realiseren.

5

Deelt u de mening dat Nederland onvoldoende bijdraagt aan het terugdringen van de concentratie broeikasgassen, zoals ook bleek uit de recent verschenen Nationale Energieverkenning 2017 en de laatste cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek?^{3 4}

Antwoord

Nee, ik deel deze mening niet. Uit de NEV 2017 blijkt dat Nederland in 2020 t.o.v. 1990 een broeikasgasreductie realiseert van 23%. Nederland realiseert daarbij in 2020 het Europees verplichtende doel van 16% reductie in de niet-ETS sectoren t.o.v. 2005. Met het volledig uitvoeren van de maatregelen uit het Energieakkoord kan zelfs een reductie van 25% in 2020 worden bereikt. In 2030 groeit de broeikasgasreductie volgens de NEV2017 verder naar ruim 30%, op basis van voorgenomen beleid, niet in de laatste plaats door een forse verdere groei van de productie van windenergie op zee.

In het regeerakkoord geeft het kabinet aan maatregelen te nemen die Nederland voorbereiden op een reductie van 49% in 2030. In Europa neemt het kabinet het voortouw om het EU reductiedoel te verhogen van ten minste 40% CO₂-reductie

---

³ <https://www.ecn.nl/nl/energieverkenning/>

⁴ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2017/36/uitstoot-broeikasgassen-in-2016-licht-gestegen>

in 2030 (t.o.v. 1990), naar 55% reductie in 2030. Mocht een aangescherpte EU doelstelling niet haalbaar blijken, dan zal Nederland ernaar streven om met gelijkgestemde Noordwest Europese landen tot ambitieuzere afspraken te komen. Omdat de uitkomsten van de internationale gesprekken nog niet vaststaan, kan de uiteindelijke doelstelling afwijken van de 49% waar het kabinet nu vanuit gaat.

Gezien de inzet van het kabinet ben ik van mening dat Nederland zowel op de kortere als de langere termijn juist een substantiële bijdrage levert aan het terugdringen van de broeikasgasuitstoot.

6

Deelt u de mening dat de tijd van vrijblijvendheid voorbij is en dat we ervoor moeten zorgen dat onomstotelijk vast komt te staan dat we de gestelde doelen gaan halen?

Antwoord

Ja, we zullen de komende periode maatregelen in gang zetten die Nederland voorbereiden op een reductie van 49% in 2030. De aangekondigde Klimaatwet kan een bijdrage leveren aan de verankering en realisatie van de gestelde doelen.

7

Deelt u de mening dat de maatregelen, zoals vastgelegd in het regeerakkoord 'Vertrouwen in de Toekomst', gegeven de huidige trend van nog altijd sterk toenemende concentraties broeikasgassen en de achterblijvende resultaten van beleid, absoluut onvoldoende zijn om aan de doelstellingen van het Akkoord van Parijs te voldoen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

De ambities in het regeerakkoord, te weten een reductie van broeikasgasemissies van 49% in 2030 ten opzichte van 1990, die aangescherpt kan worden tot 55% als daarover in Europa of met omliggende landen afspraken over gemaakt kunnen worden, zijn in lijn met de doelen van het klimaatakkoord van Parijs om de temperatuurstijging te beperken tot ruim onder de 2 graden, respectievelijk te streven naar 1,5 graden temperatuurstijging. Dit bevestigt het PBL in haar analyse van het regeerakkoord.

De concrete maatregelen uit het regeerakkoord die nu al kunnen worden doorgerekend, leiden volgens PBL ruwweg tot de helft van het effect dat nodig is om de doelstelling van 49% broeikasgasreductie in 2030 te realiseren. Het PBL rapport biedt, zoals PBL ook zelf aangeeft, een tussenstand waarin zoveel als mogelijk de effecten van maatregelen en opties zijn bepaald die op dit moment al voldoende aanknopingspunten bieden voor een concrete uitwerking. Het kabinet gebruikt de komende periode om tot verdere uitwerking van maatregelen te komen die nodig zijn om de gestelde doelen te realiseren. Het aangekondigde Klimaat- en Energieakkoord speelt hier een belangrijke rol bij.

8

Deelt u de mening dat u daarom moet komen met een plan voor een snelle en drastische emissiereductie binnen uw eigen regeerperiode, zeker nu het PBL concludeert dat het regeerakkoord slechts de helft van de emissiereductie uitdaging dekt?⁵

Antwoord

Ik ben van mening dat er binnen deze regeerperiode een uitwerking moet komen die ervoor zorgt dat er in 2030 49% CO₂-reductie wordt gerealiseerd. Zoals hiervoor reeds is aangegeven, zal het Klimaat- en Energieakkoord hier een belangrijke bijdrage aan moeten gaan leveren.

Dit wil echter niet zeggen dat ook alle benodigde CO₂-reducties voor 2030 al binnen deze regeerperiode gerealiseerd zullen worden. Klimaatbeleid is immers gericht op de lange termijn en niet alle maatregelen die deze regeerperiode worden genomen, leiden al direct tot CO₂-reductie op korte termijn. Ook maatregelen die pas in een volgende regeerperiode tot CO₂-reductie leiden of maatregelen die CO₂-reductie in de toekomst mogelijk maken, zoals investeringen in laadinfrastructuur voor elektrisch rijden, zijn van groot belang voor de lange termijn transitie naar een CO₂-arme economie.

9

Deelt u de mening dat het verkleinen van de veestapel en het zo snel mogelijke sluiten van alle kolencentrales op korte termijn noodzakelijk zijn om de concentratie van broeikasgassen terug te dringen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

In het regeerakkoord heeft het kabinet duidelijke keuzes gemaakt ten aanzien van de uitfasering van de kolencentrales en ten aanzien van de bijdrage van de landbouwsector aan CO₂-reductie in 2030. De kolencentrales zullen uiterlijk in 2030 worden gesloten. De emissies in de landbouwsector zullen ten opzichte van het emissiepad bij ongewijzigd beleid met 3,5 Mton moeten afnemen in 2030. Het kabinet zal met de sector in gesprek gaan over de invulling van deze reductie. Daarbij hebben technische maatregelen de voorkeur boven volumebeperkende maatregelen, zoals het verkleinen van de veestapel.

---

⁵ <http://www.pbl.nl/nieuws/nieuwsberichten/2017/analyse-regeerakkoord-maatregelen-brengen-helft-klimaatdoel-in-zicht>

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energiemarkt en
Innovatie

Ons kenmerk
DGETM-EI / 17183375

Voor zowel de landbouwsector als ten aanzien de kolencentrales zal het kabinet bij de verdere uitwerking oog moeten blijven houden voor mogelijke grensoverschrijdende aspecten op Europees niveau, zoals weglekeffecten.

(w.g.) Eric Wiebes
Minister van Economische Zaken en Klimaat